

1. ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΘΑ ΠΛΗΡΩΝΕΙ ΤΗ ΜΙΣΗ ΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΤΩΧΩΝ...

Μέσο: . . . . . ΒΡΑΔΥΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 13/04/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/04/2019

Σελίδα: 27

Η μισή δόση από το Δημόσιο για φτωχούς δανειολήπτες

> ΤΟΥ ΝΙΚΑΝΔΡΟΥ ΓΙΑΝΝΙΩΤΗ

Μέχρι και το μισό στεγαστικό δάνειο θα πληρώνει το κράτος στην περίπτωση που ο «κόκκινος» δανειολήπτης προχωρήσει στη ρύθμιση της δόσης του εντασσόμενος στο νέο νομοθετικό πλαίσιο-διάδοχο του Νόμου Κατσέλη.

Ωστόσο, το άκρως ευεργετικό αυτό ποσοστό αφορά σε πολύ φτωχούς δανειολήπτες, που εάν δεν έχουν και άλλους... άδηλους πόρους δύσκολα θα μπορούν να αποπληρώσουν το υπόλοιπο της δόσης. Εκτός και εάν πρόκειται για δόση 200 ευρώ, οπότε το ποσό θα μοιραστεί μεταξύ κράτους και δανειολήπτη στην περίπτωση που μια οικογένεια με δύο παιδιά που έχει εισόδημα το πολύ 550 ευρώ το μήνα (και 7.500 ευρώ το χρόνο - επί 14 μισθούς στον ιδιωτικό τομέα- για τετραμελή οικογένεια).

Προκειμένου να δοθεί κρατική επιδότηση θα πρέπει ο δανειολήπτης να ενταχτεί στη ρύθμιση αποπληρωμής του δανείου. Και εάν έχει πάρει ήδη δικαίωμα με το Νόμο Κατσέλη, να μετακινηθεί εθελοντικά στο νέο καθεστώς. Εκτός και εάν επιθυμεί (προσδοκά) την πλήρη διαγραφή του δανείου ή τη μερική αποπληρωμή από το Δημόσιο με βάση την πρόβλεψη για καταβολή 45 ευρώ το μήνα από το Δημόσιο, όπως προέβλεπε το προηγούμενο καθεστώς.

Να σημειωθεί ότι το διάδοχο, του Νόμου Κατσέλη, σχήμα προστασίας προβλέπει ότι για να ενταχθεί κάποιος στην αυτόματη ηλεκτρονική πλατφόρμα θα πρέπει το εισόδημά του να μην ξεπερνά τις 12.500 ευρώ όταν πρόκειται για άτομο (μονήρη άτομα).

Απαραίτητη προϋπόθεση να φύγει ο δανειολήπτης από το Νόμο κατσέλη και να ενταχθεί στο νέο καθεστώς

Το όριο αυτό προσαυξάνεται κατά 8.500 ευρώ όταν πρόκειται για ζευγάρι (21.000 ευρώ) και κατά 5.000 ευρώ για κάθε εξαρτώμενο μέλος έως και τρία.

Κατά συνέπεια, το ετήσιο εισόδημα για την ένταξη ενός «κόκκινου» δανειολήπτη δεν μπορεί να ξεπερνά τα 31.000 ευρώ για τετραμελή οικογένεια και τα 36.000 ευρώ κατ' ανώτερο όριο (5μελής οικογένεια).

Παράλληλα, το άηλεκτο υπόλοιπο του δανείου δεν μπορεί να ξεπερνά τις 130.000 ευρώ ανά τραπεζικό ίδρυμα, η αντικειμενική αξία του ακινήτου τα 250.000 ευρώ (175.000 ευρώ όταν πρόκειται για επιχειρηματικό δάνειο με υποθήκη ακινήτου), η λοιπή συνολική (ακίνητη και κινητή) περιουσία δεν ξεπερνά τις 80.000 ευρώ και οι καταθέσεις είναι κάτω από 15.000 ευρώ.

ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΝΕΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΤΟ 2019

250.000 αιτήσεις στην ουρά

Στις 250.000 υπολογίζει τις εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης ο αρμόδιος τομεάρχης της Ν.Δ., πρώην υπουργός, Γιάννης Βρούτσης.

Δημοσιεύοντας σχετικό πίνακα ο κ. Βρούτσης αποδεικνύει ότι οι εν αναμονή αιτήσεις κύριας σύνταξης είναι 125.000 (95.000 καταγεγραμμένες στον ΕΦΚΑ, από τις οποίες μόνο 3.370 αφορούν αιτήσεις πριν από την ψήφιση του Νόμου Κατρούγκαλου - Αχτσιόγλου και περίπου 30.000 του Δημοσίου). Σε αυτές θα πρέπει να προστεθούν άλλες 120.000 αιτήσεις που αφορούν στις επικουρικές συντάξεις και τα εφάπαξ (ΕΤΕΑΕΑΠ).

Πρόσθετα, ο τομεάρχης της Ν.Δ. αποκαλύπτει:

«Στα παραπάνω δεν περιλαμβάνεται ο αριθμός των φακέλων που έχουν αφαιρεθεί από το ηλεκτρονικό πρωτόκολλο.

Την ίδια στιγμή, από την 1-1-2019 καμία νέα σύνταξη -όλων των Ταμείων- δεν εκδίδεται, από αστοχία λογισμικού.

Προκύπτει δηλαδή ότι ο αριθμός των εκκρεμών συντάξεων (κύριων, επικουρικών και εφάπαξ) όχι μόνο δεν μηδενίστηκε, αλλά ξεπερνά τις 250.000, με σαφώς αυξητική τάση!

Και αυτό παρά τις επανειλημμένες βαρύνουσες δεσμεύσεις της υπουργού Εργασίας για τη

Βήμα-βήμα η επιδότηση δανείου

Η συμμετοχή του Δημοσίου στη μηνιαία δόση θα καθορίζεται με βάση το ετήσιο εισόδημα. Όσο πιο μικρό θα είναι το εισόδημα τόσο μεγαλύτερη και η κρατική συμμετοχή στη δόση, ως εξής: το ετήσιο εισόδημα ανά κατηγορία δανειολήπτη διαιρείται δια του 4. Όσοι βρίσκονται στο χαμηλότερο τεταρτημόριο θα λαμβάνουν επιδότηση ίση με το 50% της δόσης, στο δεύτερο καλύτερο τεταρτημόριο εισοδήματος το ποσοστό φτάνει στο 40%, στο τρίτο κατά σειρά τεταρτημόριο η επιδότηση πέφτει στο 30% και στο ανώτερο τεταρτημόριο, περιορίζεται στο 20%.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Έστω οικογένεια με ένα παιδί που έχει ετήσιο εισόδημα (και των δύο συζύγων) 25.000 ευρώ (ένταξη στη ρύθμιση τα 26.000 ευρώ). Το συγκεκριμένο εισόδημα διαιρείται δια του 4. Και για οικογένεια με δάνειο 60.000 ευρώ που πληρώνει 400 ευρώ το μήνα, έχουμε:

✓ Σε όποια οικογένεια έχει εισόδημα 6.250 ευρώ (εντάσσεται στο χαμηλότερο τεταρτημόριο) θα καλύπτει το Δημόσιο τα 200 ευρώ το μήνα και τα υπόλοιπα 200 θα πρέπει να τα πληρώνει η οικογένεια. Αλλά εάν η οικογένεια έχει 500 ευρώ το μήνα εισόδημα και καλείται να θρέψει και ένα παιδί (με σχολεία, φροντιστήρια, δραστηριότητες κ.λπ.), το ερώτημα είναι εάν μπορεί να πληρώνει 200 ευρώ το μήνα για την τραπεζική δόση για τα «κόκκινα» δάνεια...

✓ Οικογένεια με εισόδημα έως 12.500 ευρώ (δευτερο τεταρτημόριο) θα λαμβάνει επιδότηση 160 ευρώ το μήνα (40% της δόσης) και η ίδια θα πληρώνει 240 ευρώ.

✓ Οικογένεια που ανήκει εισοδηματικά στο τρίτο τεταρτημόριο (έως 18.750 ευρώ το χρόνο) θα πληρώνει 280 ευρώ και τα υπόλοιπα 120 θα τα καταβάλλει το Δημόσιο απευθείας στην τράπεζα.

✓ Τέλος, η οικογένεια που ανήκει εισοδηματικά στο ανώτερο τεταρτημόριο (εισόδημα έως 26.000 ευρώ) θα πληρώνει 320 ευρώ το μήνα και το Δημόσιο θα καλύπτει 80 ευρώ.

Αντίστοιχη διαίρεση θα γίνεται σε όλες τις εισοδηματικές κατηγορίες και το ποσοστό της επιδότησης θα εφαρμόζεται με τον ίδιο αντιστρόφο τρόπο, δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό επιδότησης στο κάτω εισοδηματικό μέρος.

διεκπεραίωση όλων των εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης. Υπενθυμίζεται ότι η κ. Αχτσιόγλου έχει αποτύχει παταγωδώς σε όλα τα χρονοδιαγράμματα που η ίδια έχει θέσει. Είναι χαρακτηριστικό ότι με τουλάχιστον έξι δημόσιες

τοποθετήσεις της (στις 3.1.2017, 9.10.2017, 20.3.2018, 10.8.2018, 3.9.2018 και 13.1.2019) υποσχέθηκε ότι θα τακτοποιηθούν όλες οι εκκρεμείς ληξιπρόθεσμες αιτήσεις συνταξιοδότησης. Δυστυχώς, η ίδια η πραγματικότητα τη διαψεύδει: ο ίδιος ο Νόμος Κατρούγκαλου - Αχτσιόγλου έχει πρακτικά καταργήσει την έκδοση συντάξεων!

Σε όλα αυτά τα κωμικοτραγικά που συμβαίνουν, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και η κ. Αχτσιόγλου σιωπούν ένοχα και εξαπατούν συνειδητά ασφαλισμένους και συνταξιούχους, αποκρύπτοντας και διαστρεβλώνοντας την αλήθεια».

2. ΔΙΠΛΑΣΙΑ ΔΙΑΖΥΓΙΑ ΛΟΓΩ ΚΡΙΣΗΣ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 13/04/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/04/2019

Σελίδα: 36

ΔΙΠΛΑΣΙΑ ΔΙΑΖΥΓΙΑ ΛΟΓΩ ΚΡΙΣΗΣ

Η οικονομική κρίση δεν οδήγησε μόνο στην πτώχευση χιλιάδες επιχειρήσεις αλλά έφερε γκρίνια και διαζύγια στα ζευγάρια. Την τελευταία δεκαετία, τα διαζύγια στη χώρα μας έκαναν άλμα 45,8%. Από 13.163 που είχαν εκδοθεί το 2008, έφθασαν τα 19.190 το 2017. Την ίδια περίοδο 3.222 επιχειρήσεις κήρυξαν πτώχευση, εκ των οποίων τρεις στις δέκα δραστηριοποιούνταν στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Βεβαίως και τα οικονομικά προβλήματα αυξάνουν τα διαζύγια. Υπάρχουν και περιπτώσεις ζευγαρικών που αποφασίζουν να χωρίσουν για τα μάτια της Εφορίας και των τραπεζών. Για να γλιτώσουν από κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων και πλειστηριασμούς. Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ είναι αποκαλυπτικά για την κρίση στις σχέσεις των ζευγαριών. Το 2017 εκδόθηκαν 19.190 διαζύγια. Ένα χρόνο νωρίτερα είχαν εκδοθεί 11.013. Δηλαδή μέσα σε ένα έτος καταγράφεται αύξηση 74,2%. Το 2017 έγινάν 50.138 γάμοι με την αναλογία γάμων και διαζυγίων ανά 1.000 κατοίκους να είναι 4,7 και 1,8 αντίστοιχα. Επτά στα δέκα διαζύγια που εκδόθηκαν την τελευταία δεκαετία είναι συναινετικά. Οι περισσότερες αιτήσεις διαζυγίων υποβάλλονται από άτομα ηλικίας 40-44 έτων και ακολουθούν οι ηλικιακές ομάδες 45-49 για τους άνδρες και 35-39 για τις γυναίκες. Τα περισσότερα ζευγάρια αποφασίζουν να χωρίσουν μεταξύ του τέταρτου και δωδέκατου έτους έγγαμου βίου. Τελικά οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους...

3. ΝΕΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΟΟΣΑ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΟΤΙ Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ...

Μέσο: . . . . . ΗΧΩ ΤΩΝ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΩΝ

Ημ. Έκδοσης: . . . 12/04/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/04/2019

Σελίδα: 1

Νέα έκθεση του ΟΟΣΑ επιβεβαιώνει ότι η δεκαετία της κρίσης συνέτριψε την μεσαία τάξη

ΤΟ 40% ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΝ ΠΗΓΑΙΝΟΥΝ ΓΙΑ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Η χθεσινή έκθεση του ΟΟΣΑ είναι δραματική και αφορά τη μεσαία τάξη της χώρας μας και μάλιστα δόθηκε στην δημοσιότητα με τίτλο «Υπό πίεση: Η συντεθλιμμένη μεσαία τάξη».

Η Ελλάδα φιγουράρει ξανά στις πρώτες θέσεις μεταξύ των κρατών του ΟΟΣΑ σε επιβαρύνσεις για τις οικογένειες. Ειδικά για τις οικογένειες με 2 παιδιά φτάνει στην 3η θέση. Μια οικογένεια με 2 παιδιά βλέπει το φόρο εισοδήματος να ανεβαίνει σταθερά από το 2015 και μετά, φτάνοντας στο 10,6% των ακαθάριστων αποδοχών του ζευγαριού.

Η εικόνα βελτιώνεται αν συνυπολογιστούν και τα οικογενειακά επιδόματα που πλέον λαμβάνουν εκ των υστέρων και οι οικογένειες με 1 ή 2 παιδιά. Ακόμα και έτσι όμως η Ελλάδα παραμένει στην 3η θέση διεθνώς ως προς τις επιβαρύνσεις των οικογενειών αυτών. Ωστόσο η Έκθεση δεν αποτυπώνει ούτε τις απώλειες επιδομάτων για τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες, ούτε τι απομένει τελικά στο νοικοκυριό μετά και τις αυξήσεις των εμμέσων φόρων των τελευταίων ετών.

Η έκθεση εξετάζει τις άμεσες φορολογικές και ασφαλιστικές επιβαρύνσεις κατά το 2018. Και όπως προκύπτει, ο συνδυασμός φόρων και εισφορών στο κόστος εργασίας ανέρχεται στο 40,9%, για έναν άγαμο εργαζόμενο. Σε

σύγκριση με το 2017 καταγράφεται αύξηση 0,15% λόγω φόρου εισοδήματος. Για οικογένεια με έναν εργαζόμενο και 2 παιδιά όμως, η φορολογική «σφήνα» διαμορφώνεται στο 37,9%, επειδή λαμβάνει και οικογενειακά επιδόματα επιδόματα που δεν λαμβάνουν οι άγαμοι.

Χειρότερα από την Ελλάδα για την οικογένεια, είναι μόνον στη Γαλλία και την Ιταλία. Και η μείωση του βάρους για την οικογένεια μειώθηκε κατά 1,08% σε σχέση με το 2017, αλλά όχι μείωσης των φόρων αλλά επειδή θερμοθετήθηκε το νέο επίδομα τέκνων. Σε άλλη περίπτωση, για τετραμελή

ελληνική οικογένεια όπου εργάζονται και οι δύο γονείς, η φορολογική επιβάρυνση φτάνει στο 38,4% και κατατάσσεται στην 7η θέση με τις μεγαλύτερες επιβαρύνσεις. Η συγκεκριμένη οικογένεια διαπιστώνει ότι το 23% του ακαθάριστου εισοδήματος της πηγή σε φόρους και εισφορές

4. ΟΞΥΤΑΤΟ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Μέσο: . . . . . HEALTH DAILY

Ημ. Έκδοσης: . . . 12/04/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/04/2019

Σελίδα: 1

● ΟΞΥΤΑΤΟ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Το ποσοστό γεννήσεων στην Ελλάδα στα χαμηλότερα της Ευρώπης

Ανεξέλεγκτες διαστάσεις έχει λάβει το πρόβλημα της υπογεννητικότητας στη χώρα μας. Το ποσοστό γεννητικότητας στην Ελλάδα συγκαταλέγεται στα χαμηλότερα στην Ευρώπη, ενώ το ποσοστό των ηλικιωμένων ανθρώπων αναμένεται να αυξηθεί τις επόμενες δεκαετίες, με σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις για τη χώρα. Τα παραπάνω συζητήθηκαν σε Συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε η Ελληνική Εταιρεία Περιγεννητικής Ιατρικής (Ε.Ε.Π.Ι.) με αφορμή τη διεξαγωγή Ημερίδας Ευαισθητοποίησης για την Υπογεννητικότητα με τίτλο «As γεννήσουμε λύσεις». Κατά τη διάρκεια της Συνέντευξης Τύπου παρουσιάστηκαν διεθνή στοιχεία αναφορικά με τις τάσεις της υπογεννητικότητας σε συνάρτηση με κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές παραμέτρους. Στην περίπτωση της χώρας μας, η πτωτική τάση της γεννητικότητας επιδεινώθηκε σημαντικά από την οικονομική κρίση και την αρνητική μετανάστευση της τελευταίας δεκαετίας, αλλά και την έλλειψη αποτελεσματικών και συνεκτικών πολιτικών αντιμετώπισης του προβλήματος. Κατά συνέπεια, το ποσοστό γεννητικότητας (περίπου 1,35 γεννήσεις ανά γυναίκα) είναι σήμερα πολύ χαμηλό σε σχέση με το απαιτούμενο 2,1 για τη σταθεροποίηση του πληθυσμού, χωρίς να υπολογίζεται η μετανάστευση. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, το 2017 σημειώθηκε αρνητικό ρεκόρ γεννήσεων σε σχέση με τους θανάτους (90.000 γεννήσεις, οι οποίες μεταφράζονται σε μείωση 4,7% σε σχέση με το 2016). Αίσθηση προκαλεί επίσης η παρουσίαση στοιχείων Έκθεσης της Επιστημονικής Επιτροπής για το δημογραφικό ζήτημα, η οποία προβλέπει ότι το 2035 η συρρίκνωση του πληθυσμού της Ελλάδας θα κυμαίνεται μεταξύ 4,1% και 12,4% σε σχέση με το 2015.

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΝΑΡΚΗ ΣΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Μ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ
Βουλευτή (1961-2004), ευρωβουλευτή (2004-2009), υπουργού επί σειράν ετών σε διάφορα υπουργεία

Καίρ' τώρα αναζητώ την αφορμή για να αποτυπώσω κάποιες σκέψεις σχετικά με το δημογραφικό ζήτημα στη χώρα μας. Ένα πρόβλημα που απασχολεί την ελληνική κοινωνία και Πολιτεία, κυρίως, τα τελευταία χρόνια και που ο δυσμενής αντίκτυπός του έχει αρχίσει ήδη να γίνεται ορατός.

Αυτή την αφορμή μου έδωσε ο πρωθυπουργός, όταν στην πρόσφατη αγόρευσή του στη Βουλή, κατά τη συζήτηση για το δημογραφικό πρόβλημα στην Ελλάδα και προς μεγάλη μου έκπληξη τον άκουσα να υποστηρίζει την άποψη ότι η λύση για να αντιμετωπισθεί η υπογεννητικότητα των Ελλήνων είναι η ενσωμάτωση των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία.

Πρόκειται για μια δήλωση, που αντανακλά την προχειρότητα και την επιδερμικότητα, με τις οποίες ασκείται η πολιτική στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Και αυτό γιατί η αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας των Ελλήνων δεν θα έπρεπε να αποτελεί την έκφραση μίας πρότασης, με προφανή σκοπό να καϊδέψει αυτά κομματικών φίλων. Αντίθετα, η απλή διαπίστωση του προβλήματος, αλλά, κυρίως, τα μέτρα αντιμετώπισής του θα έπρεπε να αποτελούν την κοινή συνισταμένη όλων των ενεργειών των ελληνικών κυβερνήσεων διαχρονικά. Πρόκειται για ένα τεράστιο εθνικής σημασίας ζήτημα, η ριζική εκτίμηση και επίλυση του οποίου δεν αποτελούν μόνο ουσιώδη προϋπόθεση για τη συνέχιση της πορείας του έθνους μας, αλλά και διεξόδο για πολλά από τα ζητήματα που απασχολούν σήμερα την κοινωνία μας.

ΚΟΙΝΟ ΤΟΠΟ αποτελεί η διαπίστωση ότι μια χώρα διακινδυνεύει την οικονομική και κοινωνική της ανάπτυξη, αλλά και την ίδια την υπόστασή της, όταν δεν επιτυγχάνει να διατηρεί θετικούς δημογραφικούς δείκτες. Μια τέτοια χώρα έχει καταστεί, δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα, αφού ο βασικότερος από τους δείκτες, αυτός της γονιμότητας, παρουσιάζει διαχρονικά έντονη αρνητική εξέλιξη. Η διαφαινόμενη πορεία προς τη δημογραφική παρακμή επιτείνεται έτι περαιτέρω από τη μαζική και ανεξέλεγκτη είσοδο και παραμονή στη χώρα μεταναστών και προσφύγων.

ΕΙΝΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ότι ο δείκτης γεννήσεων τα έτη 2016 και 2017 έπεσε στο 1,38 και το 1,35 αντίστοιχα, όταν απαιτείται να φθάσει τουλάχιστον στο 2,1 για να επιτευχθεί αναστροφή του φαινομένου και να σταματήσει να φθίνει ο πληθυσμός. Πληθυσμός ο οποίος επιδεικνύει διαρκή αύξηση του δείκτη γήρανος,

που έφθασε το 2017 στο 149,21, όταν το 2012 βρισκόταν στο 134,09 και πριν από είκοσι χρόνια, το 1997, στο 102,38. Η Εκθεση της Τραπέζης της Ελλάδος, που πρόσφατα δημοσιεύθηκε, πέραν των καθαρά οικονομικών στοιχείων και προβλέψεων που περιέχει, αφιερώνει μεγάλο μέρος της στις δυσμενείς επιπτώσεις του δημογραφικού στη δημοσιονομική ανάπτυξη της χώρας και προτείνει συγκεκριμένα μέτρα αντιμετώπισής του.

Οι αριθμοί της προηγούμενης παραγράφου είναι χαρακτηριστικοί και άκρως ενδεικτικοί όχι μόνο για τη διαπίστωση αλλά, κυρίως, για την επιβεβαίωση του φαινομένου. Σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι, ενώ η Ελλάδα παρουσιάζει σταδιακή μείωση του πληθυσμού της, η γειτονική μας χώρα, η Τουρκία, βρίσκεται στη 19^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των χωρών ανά πληθυσμό. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Τουρκική Στατιστική Υπηρεσία ο πληθυσμός της σήμερα ανέρχεται στα 82 εκατομμύρια. Παρουσίασε, δηλαδή, μέσα σε δέκα χρόνια μια ραγδαία αύξηση 10,58 ποσοστιαίων μονάδων. Το ζήτημα που πλέον τίθεται είναι τι πρέπει να γίνει, και μάλιστα «χθες», ώστε να αντιστραφεί η παραπάνω εικόνα.

ΑΚΟΜΑ, ΠΙΣΤΕΥΩ ότι άμεσα απαιτείται η δημιουργία επενδυτικού κλίματος για την προσέλκυση νέων επενδύσεων. Αυτό θα έχει ως συνέ-

πεια τη δημιουργία νέων και περισσότερων θέσεων εργασίας, οι οποίες θα πρέπει να διέπονται από σταθερό εργασιακό και φορολογικό καθεστώς. Με τις θέσεις αυτές θα δοθεί ευκαιρία στους νέους αλλά και κίνητρο σε όσους έχουν φύγει τα τελευταία χρόνια στο εξωτερικό να επιστρέψουν. Το σταθερό εργασιακό καθεστώς θα έχει ως φυσιολογική συνέπεια την άμβλυση της επιφυλακτικότητας ή ακόμη και της άρνησης των νέων να δημιουργήσουν οικογένεια και βέβαια να τεκνοποιήσουν. Παράλληλα όμως αυτόματα θα αυξηθούν και οι εργασιακές εισφορές προς τα «αναξιοπαθούντα» ασφαλιστικά ταμεία, τα οποία θα μπορέσουν στη συνέχεια να προσφέρουν ή να συνεισφέρουν σε κοινωνικές παροχές σε νέες οικογένειες και, κυρίως, προς τους νέους γονείς (π.χ. φύλαξη παιδιών προσχολικής ηλικίας, επέκταση ωραρίου παιδικών σταθμών, ολοήμερα σχολεία σε όλη τη χώρα, επιδόματα τέκνων, στεγαστικές και φορολογικές διευκολύνσεις).

Η ΠΡΟΤΑΣΗ του πρωθυπουργού για ενσωμάτωση στην ελληνική κοινωνία των προσφύγων και μεταναστών ή, έστω, μέρους αυτών είναι, όπως προαναφέρω, πρόχειρη και ανεδαφική. Και τούτο γιατί οι άνθρωποι που έρχονται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, σε αντίθεση με εκείνους που συνέρρεσαν στη χώρα μας από βαλκανικές χώρες τη δεκαετία του 1990,

δεν επιθυμούν να παραμείνουν και να εργασθούν στη χώρα μας, εντασσόμενοι στην εργασιακή και κοινωνική της δομή, αλλά απλά έχουν βρει τον πιο εύκολο δρόμο για την Κεντρική ή Βόρεια Ευρώπη, που είναι ο επιθυμητός τους προορισμός. Και εν πάση περιπτώσει είναι τουλάχιστον άδικο και ανισοβαρές να προτείνει και να επιδιώκει κάποιος την ενσωμάτωση στην κοινωνία μας ατόμων με δυσκολίες προσαρμογής, χαμηλή εξειδίκευση και εργασιακή εμπειρία, αντί να επιδιώκουμε τη θέσπιση κινήτρων για την επιστροφή των 400.000 νέων Ελλήνων, που μετανάστευσαν τα χρόνια της κρίσης.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΑ εξαγγελθείσες προτάσεις της Νέας Δημοκρατίας για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος κρίνονται θετικά. Η εφαρμογή τους πιστεύω ότι θα είναι ένα στόιχημα, που θα πρέπει να κερδηθεί σχετικά γρήγορα και εύκολα και θα αποτελέσει σημείο αναφοράς στην εφαρμογή των προεκλογικών εξαγγελιών της μελλοντικής κυβέρνησης. Θα συμπληρώσω μόνο ότι προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να συσταθεί ειδική υπηρεσία, η οποία θα αναλάβει τον συντονισμό και την εφαρμογή των απαιτούμενων πολιτικών και παράλληλα θα επιβλέπει τη διατύπωση της «δημογραφικής ρήτρας», που θα πρέπει να προβλεφθεί ως προαπαιτούμενο για την ψήφιση κάθε μελλοντικού νομοσχεδίου. ■

Ο δείκτης γεννήσεων το 2016 και το 2017 έπεσε στο 1,38 και το 1,35 αντίστοιχα, όταν απαιτείται να φθάσει τουλάχιστον στο 2,1 για να επιτευχθεί αναστροφή του φαινομένου

Σημεία των καιρών

Τα κοινωνικά τραύματα μιας χρεοκοπίας

Η φτωχοποίηση της ελληνικής κοινωνίας τα τελευταία δέκα χρόνια γεννά οικογενειακά δράματα – Γονείς που αφαιρούν τη ζωή των παιδιών τους και μετά αυτοκτονούν, ενδοοικογενειακή βία, κατάθλιψη και αυτοχειρες που ολοένα αυξάνονται – Τι λένε οι ειδικοί

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΕΡΗ ΒΑΡΒΑΚΗ

Δίνει το «παρών» ανελλιπώς στη ζωή μας. Εδώ και δέκα χρόνια μειώνει εισοδήματα, αυξάνει φόρους, οδηγεί στην πρωτοφανή συρρίκνωση της ελληνικής οικονομίας. Η κρίση πέρα από τους οικονομικούς δείκτες και τα μετρήσιμα στοιχεία, που έχουν καταγραφεί και στατιστικά αποδοθεί, επιτελεί και ένα άλλο, αόρατο, έργο. Έργο που δεν αποτυπώνεται σε αριθμούς, που κλείνεται πίσω από τους τέσσερις τοίχους ενός σπιτιού, γεννώντας οικογενειακά δράματα. Η μετάπτωση από την Ελλάδα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Ελλάδα της φτωχοποίησης τσάκισε αξιοπρέπειες, κλόνησε οικογενειακές σχέσεις, δημιούργησε κάθε είδους εντάσεις που κανείς δεν ξέρει πού τελικά θα οδηγήσουν μια κοινωνία ανήμπορη να απορροφήσει τους τοιχοβόλους κραδασμούς που δέχεται. Τα πολλά και τραγικά γεγονότα των τελευταίων ημερών προβληματίζουν και γεννούν ερωτήματα.

Η κοινωνία ως Μήδεια

Την προηγούμενη Κυριακή, 7 Απριλίου, παρακολούθησα μια ενδιαφέροντα ακόμη ανέπιπτη τραγωδία. Ένας 27χρονος πατέρας στο Χαλάνδρι, πριν στρέψει την κάννη του όπλου του στον εαυτό του, αφαιρέσε τη ζωή του 4χρονου γιου του. Εμοιαξε με ανατριχιαστικό déjà vu, καθώς μόλις πριν από

20 ημέρες μια 42χρονη μητέρα στον Νέο Κόσμο έριξε την 4χρονη κόρη της από το μπαλκόνι του 5ου ορόφου, πριν πηδήσει και η ίδια στο κενό.

Αν ανατρέξει κανείς στο αστυνομικό δελτίο τα δύο τελευταία χρόνια, θα διαπιστώσει ότι μετράμε τουλάχιστον 10 δολοφονίες παιδιών και εφήβων από το χέρι των ανθρώπων που τους έφεραν στη ζωή. Συγκεκριμένα, τον Απρίλιο του 2017 συνταξιούχος αστυνομικός σκοτώνει την 6χρονη κόρη του που αντιμετώπιζε κινητικά προβλήματα και πετά το νεκρό της σώμα σε κάδο απορριμμάτων στην Αγία Βαρβάρα. Πέντε μήνες αργότερα ένας 56χρονος αφαιρεί τη ζωή της 18χρονης κόρης του στην Πετρούπολη για να εκδικηθεί τη σύζυγό του. Τον Νοέμβριο του 2017 υπαξιωματικός της Πολεμικής Αεροπορίας βάζει τέλος στη ζωή του παρσέρωντας στον θάνατο μαζί του και τα δύο ανήλικα αγοράκια του στη Νέα Σμύρνη. Μέσα στον Δεκέμβριο δύο ακόμη οικογενειακές τραγωδίες συγκλονίζουν το πανελλήνιο: αρχιφύλακας στους Αγίους Αναργύρους, πριν αυτοκτονήσει, σκοτώνει με το υπηρεσιακό του όπλο τη σύζυγο, την πεθερά του και τη μικρή του κόρη, ενώ στην Ξάνθη ένας 49χρονος μαχαίρωσε την 18χρονη κόρη του και στη συνέχεια απαγχονίζεται. Στις αρχές του 2018 και συγκεκριμένα τον Φεβρουάριο σημειώνεται η πρώτη

παιδοκτονία: μια 19χρονη πνίγει το νεογέννητο μωρό της και το πετά σε κάδο απορριμμάτων με τη βοήθεια της μητέρας της. Τον Απρίλιο του ίδιου έτους στη Νέα Σμύρνη μια 22χρονη γεννά το παιδί της και το πετά ζωντανό στον ακάλυπτο της πολυκατοικίας. Τι συμβαίνει στην ελληνική κοινωνία;

«Είναι δύσκολο να δοθεί μια συγκεκριμένη απάντηση» αναφέρει στο «Βήμα» ο Δημήτρης Μπουρουνός, ψυχολόγος στο Χαμόγελο του Παιδιού. «Κάθε περίπτωση είναι μοναδική και κρίνεται τα δικά της αίτια. Αν κάνουμε όμως ένα γενικό σχόλιο, αυτό που μπορούμε να πούμε είναι ότι η βία έχει εισέλθει στη ζωή μας με έναν ύπουλο τρόπο. Βία στον πολιτικό λόγο, βία για στο εργασιακό περιβάλλον, βία παντού. Και αυτή τη βία οι άνθρωποι νευρικές σχέσεις την απορροφούν. Και μολονότι η κακοποίηση δεν έχει ταξική ταυτότητα, η οικονομική κρίση φαίνεται να οξύνει τα όποια προβλήματα υπάρχουν ήδη στους κόλπους μιας οικογένειας. Συνεπώς, η οικογένεια από ένα υγιές κύτταρο της κοινωνίας μπορεί να μεταμορφωθεί σε τοξικό και πολλές φορές επικίνδυνο για τη ζωή ενός παιδιού».

Στοιχεία από το «Χαμόγελο»
Σύμφωνα με στοιχεία του Χαμόγελου του Παιδιού, η Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS 1056 μέσα στο 2018 δέχτη-

Η μετάπτωση από την Ελλάδα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Ελλάδα της φτωχοποίησης τσάκισε αξιοπρέπειες, κλόνησε οικογενειακές σχέσεις, δημιούργησε κάθε είδους εντάσεις

κε 271.996 τηλεφωνικές κλήσεις (221.152 το 2017): 729 ήταν καταγγελίες για σοβαρά περιστατικά κακοποίησης (848 το 2017) σε 1.358 παιδιά (1.656 το 2017). Το 41,7% κατήγγειλε σωματική κακοποίηση και το 54,3% εγκατάλειψη ή παραμέληση. «Εμπειρικά πάντα, θα μπορούσα να μιλήσω για μια αύξηση στις αναφορές περιστατικών παιδικής κακοποίησης τα τελευταία χρόνια» αναφέρει ο κ. Μπουρουνός. «Όπως προείπα, θεωρώ ότι η οικονομική κρίση εντείνει τις εντάσεις μέσα στην οικογένεια. Σκεφτείτε ότι περίπου ένα 15% των κλήσεων που δέχεται το Χαμόγελο του Παιδιού αφορούν ανθρώπους που βρίσκονται σε οικονομική δυσχέρεια και ζητούν βοήθεια ώστε να σταθούν στα πόδια τους. Την ίδια στιγμή, μια άλλη τραγική συνέπεια της κρίσης είναι οι επιπτώσεις επάνω στις κοινωνικές δομές. Λόγω υποστελέωσής και υποχρηματοδότησης πολλές φορές δεν μπορούν να ανταποκριθούν στην

αυξημένη εισροή περιστατικών. Φυσικά το κομμάτι της πρόληψης και της ενημέρωσης είναι σημαντικό για να μην καταλήξουν αυτές οι ιστορίες στα δελτία ειδήσεων. Όπως σημαντικό είναι και να πειστούν οι άνθρωποι να μιλήσουν, να ενδιαφερθούν για τον διπλανό τους. Να μη διατάσουν να τηλεφωνήσουν όταν θεωρούν ότι ένα παιδί βρίσκεται σε κίνδυνο. Για παράδειγμα, αυτό που μας ανησυχεί ιδιαίτερα είναι το χαμηλό ποσοστό αναφοράς σεξουαλικής κακοποίησης (0,3%). Το Χαμόγελο του Παιδιού έχει πραγματοποιήσει ειδική εκστρατεία για αυτό το θέμα με κεντρικό μήνυμα «Μένει μουσικό» και έχει παραδώσει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τις προτάσεις του».

Πράγματι στην Ελλάδα του σήμερα φαίνεται ότι αρκετά περιστατικά παιδικής κακοποίησης δεν έρχονται όποτε στο φως. Είναι χαρακτηριστικό ότι επιδημιολογική μελέτη που πραγματοποιήθηκε κατά το 2010-2012 από το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού (ΙΥΠ) αποδεικνύει ότι τα επίσημα στοιχεία αποτελούν μονάχα ένα μικρό μέρος της πραγματικής εικόνας. Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της αυτοαναφοράς και τη χρήση κατάλληλων ερωτηματολογίων σε 10.451 μαθητές και μαθήτριες ανά την Ελλάδα, προκύπτει ότι 80% έχουν

Συνέχεια στην επόμενη σελίδα

Σημεία των καιρών

Γιατί αυξήθηκαν ενδοοικογενειακή βι

Συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα

υποστεί σωματική βία κάποια στιγμή στη ζωή τους, 80% έχουν υποστεί ψυχολογική βία, 20% έχουν υποστεί σεξουαλική βία και 40% έχουν υποστεί παραμέληση. Συγκρίνοντας τα στοιχεία αυτά με τα καταγεγραμμένα περιστατικά των αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών (141 φορείς, 758 περιστατικά) για το έτος 2010, όπως αναφέρει πρόσφατη έρευνα της ActionAid, υπάρχει χάσμα μεταξύ του τι βιώνουν τα παιδιά και του τι καταγράφεται. Συνεπώς, αν τα περιστατικά που έχουν καταγραφεί επισήμως αναλυθούν με βάση τον γενικό πληθυσμό ανά ηλικιακή κατηγορία, προκύπτει ότι μόλις 1,97% των παιδιών υπέστη σωματική κακοποίηση, 0,79% υπέστη σεξουαλική κακοποίηση, 5,66% ψυχολογική κακοποίηση και 4,99% παραμέληση.

Κατάθλιψη και αυτοκτονίες

«Δεν βρίσκω άλλη λύση από ένα αξιοπρεπές τέλος πριν αρχίσω να ψάχνω τα σκουπίδια για τη διατροφή μου». Αυτό ήταν το σημείωμα που άφησε πίσω του ο φαρμακοποιός Δημήτρης Χριστούλας πριν δώσει τέλος στη ζωή του με ένα πιστόλι στην πλατεία Συντάγματος τον Απρίλιο του 2012. Η αυτοκτονία του, η οποία έγινε αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης από τις τότε αντιμνημονιακές δυνάμεις, παραμένει μέχρι σήμερα σύμβολο των επιπτώσεων που μπορεί να επιφέρει η οικονομική κρίση στον ψυχισμό ενός ανθρώπου.

«Η διεθνής βιβλιογραφία τεκμηριώνει εξαντλητικά ότι τα οικονομικά προβλήματα αποτελούν σημαντικό παράγοντα κινδύνου για την ψυχική υγεία, με την κατάθλιψη να αποτελεί τη συντότερα συνδεδεμένη νόσο με το χαμηλό εισόδημα, τις οικονομικές πιέσεις, την ανεργία, την εργασιακή επισφάλεια και τα χρέη» αναφέρει μιλώντας στο «Βήμα» η Μαρίνα Οικονόμου-Λαλιώτη, αναπληρώτρια καθηγήτρια Ψυχιατρικής - Κοινωνικής Ψυχιατρικής στην Α΄ Ψυχιατρική Κλινική της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και επιστημονική συνεργάτρια του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγιεινής (ΕΠΨΥ).

Όπως εξηγεί, ήδη από τα πρώτα χρόνια της οικονομικής ύφεσης στην Ελλάδα τα ποσοστά επικράτη-

σης της κατάθλιψης στον ελληνικό πληθυσμό άρχισαν να σημειώνουν ανοδική πορεία, ενώ η σημαντική έξαρση των αυτοκτονιών, ιδίως κατά την πρώτη περίπου πενταετία της κρίσης, ήρθε να επιβεβαιώσει τον καταλυτικό ψυχικό αντίκτυπο της.

Είναι ενδεικτικό ότι μεσοστή της κρίσης, το έτος 2014, σημειώθηκε ρεκόρ αυτοκτονιών, με τον συνολικό αριθμό τους να ανέρχεται στις 565, ενώ τα επόμενα έτη ο αριθμός μειώθηκε, με 529 αυτοκτονίες να σημειώνονται το 2015 και 484 το 2016 (πηγή: ΕΛΣΤΑΤ). Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με στοιχεία του Παρατηρητηρίου Αυτοκτονιών του Κέντρου Ημέρας για την Πρόληψη της Αυτοκτονίας, κατά τα έτη 2016, 2017 και μέχρι τις 31/8/2018 ο αριθμός των αυτοκτονιών παραμένει σταθερά υψηλότερος σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία. Σε ποιον βαθμό λοιπόν η οικονομική κρίση μπορεί να οδηγήσει έναν άνθρωπο να σκεφτεί το απενεοποιημένο διάβημα: «Είναι τεκμηριωμένο ότι η παρουσία ψυχοπαθολογίας συνιστά τον βασικότερο παράγοντα κινδύνου για την εκδήλωση αυτοκτονικής συμπεριφοράς, με τη μείζονα κατάθλιψη να αποτελεί το κύριο ψυχοπαθολογικό υπόβαθρο της αυτοκτονικότητας» ξεκαθαρίζει η κυρία Μαρίνα Οικονόμου και προσθέτει: «Ωστόσο, έως ότου η συμπτωματολογία της κατάθλιψης φτάσει σε επίπεδα κλινικής διάγνωσης, συνήθως προηγείται παρατεταμένη χρονικά περίοδος σταδιακής ανόδου των συμπτωμάτων. Αντίθετα, η σχετιζόμενη με την οικονομική κρίση αυτοκτονικότητα φαίνεται ότι αποτελεί την άμεση και οξεία αντίδραση του ψυχισμού – ενδεχομένως ενισχυόμενη από ατομικά χαρακτηριστικά παρορμητικότητας και πανικού – απέναντι σε μια απότομη δυσμενή μεταβολή των συνθηκών. Μάλιστα την ανεξάρτητη επίδραση της οικονομικής κρίσης στην αυτοκτονικότητα επιβεβαιώνει και η ανάλυση των στοιχείων της έρευνας του ΕΠΨΥ που δημοσιεύθηκε το 2015, όπου η οικονομική δυσχέρεια και η ανεργία βρέθηκαν να διατηρούν στατιστικά σημαντική επίδραση στην αυτοκτονικότητα σε ένα πολυπαραγοντικό μοντέλο, το οποίο περιελάμβανε και την παρουσία μείζονα κατάθλιψης. Από τα σχετικά ευρήματα προκύπτει λοιπόν ότι οι συνθήκες της οικονομικής κρίσης μπορούν να οδηγήσουν

10

δολοφονίες παιδιών και εφήβων από τους γονείς τους τα τελευταία δύο χρόνια

729

καταγγελίες στο «Χαμόγελο του Παιδιού» το 2018 για σοβαρά περιστατικά κακοποίησης

αφ' εαυτού στην ανόδου αυτοκτονικών συμπεριφορών».

Οι θλιβερές διαπιστώσεις από την ελληνική πραγματικότητα φαίνεται να συμπλέουν με τα διεθνή στοιχεία. «Ειδικά η αποδιδόμενη στην κρίση αυτοκτονικότητα, με πρόδηλο το κόστος της σε ανθρώπινες ζωές, συγκεντρώνει αυξανόμενο ερευνητικό ενδιαφέρον διεθνώς, με πρόσφατες μελέτες στις οποίες γίνεται λόγος για "οικονομικές αυτοκτονίες" και για "αυτοκτονίες εξωθούμενες από την ύφεση"» καταλήγει.

Ενδοοικογενειακή βία

«Δεν μπορώ να πω ότι δεν υπήρ-

χαν προβλήματα. Οι καβγάδες μας ήταν συχνόι. Και ναι, είχε τύχει να με χαστουκίσει μερικές φορές. Δεν ήθελα να χωρίσω. Υπήρχε ένα μικρό παιδί στη μέση. Γιατί κατά τα άλλα τα πράγματα πήγαιναν φαινομενικά καλά στη ζωή μας. Θέλω να πω ότι ήμασταν νέοι. Και οι δύο πετυχημένοι στη δουλειά μας. Υπήρχε οικονομική άνεση. Μπορεί να ακουστεί εντελώς ανόητο, αλλά ακόμα και το shopping therapy εκτονώνει καμιά φορά τις εντάσεις. Πλέον καταλαβαίνω ότι φωνάζα για να μη σκέφτομαι».

Συναντάμε τη 40χρονη Α.Χ. (τα στοιχεία της βρίσκονται στη διά-

θεση του «Βήματος») στο διαμερισματά της στα νότια προάστια, όπου τα τελευταία τρία χρόνια διαμένει με τον 7χρονο γιο της. Τον Ιούλιο του 2015 ο πρόην, σήμερα, σύζυγός της απολύθηκε από τη δουλειά του. «Όσο περνούσαν οι μήνες, η κατάσταση στο σπίτι γινόταν εκρηκτική» αναφέρει. «Με έναν μισθό στο σπίτι και ενοίκιο, τα οικονομικά προβλήματα ξεκίνησαν. Επιπλέον εκείνος άρχισε να πίνει. Ένα βράδυ με χτύπησε τόσο δυνατά που χρειάστηκε να διακομιστώ στο νοσοκομείο. Μια εβδομάδα αγόρευα μάζεψα τα πράγματά μου, πήρα το παιδί μου και έφυγα. Θα ήταν λάθος

ΜΕΓΑΛΑ ΘΥΜΑΤΑ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης οδηγεί σε ακραίες καταστάσεις

Μπορούμε λοιπόν να μιλήσουμε για μια αιτιώδη σχέση μεταξύ οικονομικής κρίσης και ενδοοικογενειακής βίας; «Θα ήταν λάθος» απαντά η κυρία Πετράκη. «Γιατί έτσι είναι σαν να μεταθέτουμε το πρόβλημα. Πράγματι η οικονομική κρίση φαίνεται να αυξάνει την πίεση στους παραδοσιακούς ρόλους των ανδρών ως "κουβαλητών" στο σπίτι και ενδεχομένως τους δημιουργεί κρίση, η οποία μπορεί να βιώνεται ως αμφισβήτηση του ανδρισμού τους και της ατομικής τους αξιοπρέπειας. Σε αυτή τη βάση μπορούμε να υποθέσουμε ότι ένας άνδρας θύμα της κρίσης ασκεί βία προς τη γυναίκα, καθώς μέσω αυτής θέλει να καλύψει το "κενό εξουσίας" που έχει δημιουργηθεί. Όμως για να συμβεί αυτό πρέπει να υπάρχει ένα υπόβαθρο. Η κρίση δηλαδή είναι ένας ακόμη επιφανειακός παράγοντας και όχι

η γενεσιουργός δύναμη. Γιατί μην ξεχνάμε ότι η βία κατά των γυναικών είναι διαταξική και φαίνεται ότι οι μηχανισμοί της, αν και ενεργοποιούνται σε διαφορετικές περιστάσεις κατά κοινωνική τάξη αλλά και κατά φυλή - χώρα, έχουν ένα κοινό υπόβαθρο, που είναι αυτό της κυριαρχίας, της άσκησης εξουσίας πάνω στον άλλον και της επιβεβαίωσής της. Είναι (α.σ. η βία) ο ακραίος μηχανισμός ελέγχου και καθυστάθης των γυναικών που τις καθιστά έρμαια της "δύναμης" των ανδρών. Άρα η βία κατά των γυναικών συνιστά εσωτερικό αλλά και καλά κρυμμένο πυρήνα της πατριαρχίας μέσα στα άδυτα της αγίας οικογένειας».

Στα ίδια συμπεράσματα φαίνεται να καταλήγει και η έρευνα της ActionAid για την ενδοοικογενειακή βία που διεξήχθη το 2018 και βασίστηκε στα πορίσματα

α και αυτοκτονίες

80%

των μαθητών έχουν υποστεί σωματική βία κάποια στιγμή στη ζωή τους

565

αυτοκτονίες σημειώθηκαν το 2014, όταν η κρίση άρχισε να φουντώνει, ενώ το 2016 μειώθηκαν στις 484

70%

των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας είναι γυναίκες

1

στις τέσσερις Ελληνίδες άνω των 15 ετών έχει βιώσει σωματική ή σεξουαλική βία

ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ Περι- χαράκωση στη συντήρηση

Επειτα από δέκα χρόνια παραμονής σε καθεστώς οικονομικής κρίσης, είναι πλέον φανερό οι μεγάλες πληγές στο τραυματισμένο σώμα μιας διαχωσμένης κοινωνίας που αντί να βηματίζει εμπρός, περιχαράκωνται στη συντήρηση, εμφανίζοντας μικρή αποδοχή έναντι σε καθετί διαφορετικό. Τρανότερη ίσως απόδειξη όλων είναι η τρομακτική παρουσία του μορφώματος της Χρυσής Αυγής στο ελληνικό Κοινοβούλιο. Η κοινωνικοπολιτική έρευνα «Τι πιστεύουν οι Έλληνες το 2018», η οποία διεξήχθη για λογαριασμό της διαNEΟσις από τη MRB Hellas με πανελλαδικό δείγμα 1.250 ατόμων, αποκάλυψε ότι το 49,8% των πολιτών συμφωνεί με την επαναφορά της θανατικής ποινής. Την ίδια στιγμή ένας στους τρεις πολίτες διαφωνεί με το δικαίωμα των παιδιών νόμιμων μεταναστών που γεννιούνται στη χώρα να λαμβάνουν άμεσα την ελληνική υπηκοότητα, ενώ το 35,3% πιστεύει πως τα παιδιά των νόμιμων μεταναστών δεν πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να είναι σημαντικόροι σε εκδηλώσεις. Και όμως η ίδια Ελλάδα μπορεί και καμαρώνει με τα «καρφώματα» του Γιάννη Αντετοκούνμπο στο NBA. Μια κοινωνία σε κρίση.

να κατηγορήσω την οικονομική κρίση για τη διάλυση του γάμου μου. Η βίαιη συμπεριφορά του πρώην συζύγου μου ήταν πάντα εκεί. Απλά το γεγονός ότι έχασε τη δουλειά του επιτάχυνε τις εξελίξεις, οδηγώντας στο έτοι και αλλιώς προδιαγεγραμμένο διαζύγιο μας». Η οικονομική ύφεση έχει συνδεθεί με την αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας. Για παράδειγμα, μελέτες που αφορούν τη Μεγάλη Ύφεση του 1929 στις Ηνωμένες Πολιτείες δείχνουν αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας κατά την ίδια περίοδο. Με βάση στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, σε εθνικό επίπεδο από το 2014

μέχρι και το 2017 έχουν σημειωθεί περισσότερα από 13.700 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας με τις γυναίκες να αποτελούν περίπου το 70% των θυμάτων. Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες στατιστικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μία στις τέσσερις Ελληνίδες άνω των 15 έχει βιώσει σωματική ή σεξουαλική βία τουλάχιστον μία φορά στη ζωή της.

Υπάρχει αύξηση λοιπόν των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας τα τελευταία χρόνια; «Δεν μπορούμε να δώσουμε απάντηση. Μην ξεχνάμε ότι τα περισσότερα περιστατικά βίας κατά των γυναικών δεν καταγγέλλονται πο-

τέ» αναφέρει η **Γεωργία Πετράκη**, καθηγήτρια και διευθύντρια του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου και συμπληρώνει: «Είναι ενδεικτικό ότι οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, και η Ελλάδα ανάμεσά τους, έχουν πολύ χαμηλότερες επιδόσεις στην άσκηση βίας κατά των γυναικών σε σχέση, για παράδειγμα, με σκανδιναβικές χώρες όπου τα θέματα της φεμινιστικής ατζέντας βρίσκονται ψηλά. Μη γελιόμαστε. Συναντάμε αυτά τα χαμηλά ποσοστά ακριβώς επειδή εδώ η κυριαρχία επί των γυναικών δεν έχει αμφισβητηθεί».

συνεντεύξω με επαγγελματίες που διαχειρίζονται περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας στην Αθήνα και στον Πειραιά. Η δικηγόρος **Μαρία Μουρτζάκη**, υπεύθυνη δραστηριοτήτων έρευνας και συνηγορίας της ActionAid, εξηγεί εν συντομία στο «Βήμα» τα βασικά συμπεράσματα στα όποια κατέληξε η έρευνα. «Όσον αφορά την οικονομική κρίση, οι ειδικοί συμφώνησαν πως αυτή πιθανώς ενέτεινε τη βία, αλλά δεν την προκάλεσε από μόνη της. Οι κύριοι μηχανισμοί που αναφέρθηκαν ήταν οι στρες που γεννά η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης, σε συνδυασμό ή και ανεξάρτητα από την ανατροπή των έμφυλων ρόλων (ο.σ. με τους άνδρες να χάνουν το κύρος τους ως «κουβαλιές» και τις γυναίκες να ανεξαρτητοποιούνται). Σε αυτά προστίθενται η πιθανή οικονομική εξάρτηση

των γυναικών από τους συζύγους/συντρόφους τους και οι περιορισμένες θέσεις στην αγορά εργασίας που λειτουργούν ως ανασταλτικοί παράγοντες στη διαφυγή μιας γυναίκας από ένα κακοποιητικό περιβάλλον».

Στα συμπεράσματα της έρευνας ακόμα τονίζεται ότι για να διαπιστωθεί με ασφάλεια η σχέση αιτίου - αιτιατού μεταξύ οικονομικής κρίσης και ενδοοικογενειακής βίας, είναι επιβεβλημένη η διεξαγωγή πολυεπίπεδων πανελλαδικών ερευνών, ενώ αναφέρεται ως ιδιαίτερα επιβλαβερή και αρνητική η συρρίκνωση των κοινωνικών υπηρεσιών εν μέσω περικοπών λόγω των μέτρων λιτότητας. Την ίδια στιγμή η έρευνα διαπιστώνει ότι μολονότι το νομικό μας οπλοστάσιο είναι σχετικά πλήρες, η εφαρμογή του δεν είναι πάντα αυτή που θα έπρεπε.

CELEBRITIES

Διάσημοι και πολύτεκνοι

Ποιοι καταρρίπτουν τη θεωρία ότι η οικογένεια δεν ταιριάζει στους λαμπερούς και σέξι σταρ

Από την **Ελιάννα Κωφού**

Mεταξύ των πιο γοητευτικών διασημοτήτων του Hollywood υπάρχουν κάποιιοι που όχι μόνο είναι μπαμπάδες, αλλά αποφάσισαν να γίνουν και πολύτεκνοι. Μπορεί οι γάμοι κάποιων να μην άντεξαν, αλλά το βέβαιο είναι ότι θεωρούν τα παιδιά τους ό,τι πιο πολύτιμο στη ζωή τους.

Brad Pitt

Επειτα από έναν αρραβώνα με την Gwyneth Paltrow και έναν γάμο με την Jennifer Aniston, ο Brad Pitt αποφάσισε να κάνει οικογένεια, και μάλιστα πολύτεκνη, με την Angelina Jolie. Στα περίπου 10 χρόνια που διήρκεσαν η σχέση και ο γάμος τους απέκτησαν έξι παιδιά, τρία βιολογικά και τρία από υιοθεσία. Πρόκειται για τους 17χρονο Maddox, 15χρονο Pax, 14χρονη Zahara, 12χρονη Shiloh και τα 10χρονα διδύμα Vivienne και Knox. Ο περιπετειώδης χωρισμός του πιο λαμπερού ζευγαριού του Hollywood συνοδεύτηκε από κατηγορίες εναντίον του Pitt για κακομεταχείριση των παιδιών του, κάτι που όμως δεν επιβεβαιώνεται από τα ίδια. Τελικά, το πρώην ζευγάρι κατέληξε σε μια φιλική συμφωνία για την επιμέλεια των έξι παιδιών τους, αποφεύγοντας έτσι μια επίπονη δίκη.

Chris O'Donnell

Ο 48χρονος ηθοποιός, τον οποίο πρωτογνωρίσαμε μέσα από τον ρόλο του στο «Αρωμα γυναίκας», είναι παντρεμένος από το 1997 με την Caroline Fentress και έχουν αποκτήσει πέντε παιδιά, τη Lily Anne (19 ετών), τον Christopher Eugene (18 ετών), τον Charles McHugh (15 ετών), τον Finley (12 ετών) και τη Maeve Frances (11 ετών). Ο Chris O'Donnell είναι το απόλυτο παράδειγμα άντρα που συμμετέχει ενεργά στην ανατροφή των παιδιών του. Αν και μια οικογένεια με τόσα παιδιά έχει

7. ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΙ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_MOMMY AND DADDY

Ημ. Έκδοσης: . . .01/03/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .15/04/2019

Σελίδα: 65

Brad Pitt

7. ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΙ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_MOMMY AND DADDY

Ημ. Έκδοσης: . . .01/03/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .15/04/2019

Σελίδα: 66

πολλές απαιτήσεις, ο ίδιος και η γυναίκα του δεν προσέλαβαν ποτέ νταντά! Όπως έχει δηλώσει σε συνέντευξή του, είναι η οικογενειακή ζωή, όχι τα φώτα της δημοσιότητας, αυτό που τον κάνει να νιώθει άνετα.

Mark Wahlberg

Ο 47χρονος αμερικανός ηθοποιός είναι παντρεμένος με το μοντέλο Rhea Durham και μαζί έχουν αποκτήσει τέσσερα παιδιά. Πρόκειται για τη 15χρονη Ella Rae, τον 13χρονο Michael, τον 10χρονο Brendan Joseph και την 9χρονη Grace Margaret.

Σε παλαιότερη δήλωσή του, όταν ρωτήθηκε σχετικά με το πόσα παιδιά θέλει, απάντησε αφοπλιστικά: «Η σύζυγός μου έχει το ελεύθερο να αποφασίσει τον μαγικό αριθμό... Τόσα όσα εκείνη θέλει!».

Jude Law

Ο πολυτάραχος ερωτικός βίος του 46χρονου βρετανού πρωταγωνιστή σφραγίζεται με πέντε παιδιά μέχρι στιγμής. Τρία από αυτά, τον Rafferty (22 ετών), την Iris (18 ετών) και τη Rudy (16 ετών), ο Jude Law έχει αποκτήσει με την πρώτη του γυναίκα, ηθοποιό Sadie Frost. Μετά τον χωρισμό τους, το 2003, εκείνος συνέχισε να

μεγαλώνει την οικογένειά του, αποκτώντας τη Sophia (9 ετών), ύστερα από μια σύντομη σχέση με το μοντέλο Samantha Burke, και την Ada (4 ετών), με την τραγουδίστρια Catherine Harding. Ο Jude Law φαίνεται ότι ακολουθεί τα βήματα του προ-προπάππου του, ο οποίος επίσης είχε πέντε παιδιά!

David Beckham

Ο 43χρονος βρετανός ποδοσφαιριστής David Beckham είναι ένας από τους πιο σέξι πολύτεκνους μπαμπάδες. Παντρεμένος με την πρώην τραγουδίστρια των Spice Girls και νυν σχεδιάστρια ρούχων Victoria Beckham, έχουν αποκτήσει τρεις γιους, τον Brooklyn Joseph (20 ετών), τον Romeo James (16 ετών) και τον Cruz David (14 ετών), καθώς και μία κόρη, τη Harper (7 ετών). Και οι τρεις γιοι του Beckham έχουν παίξει ποδόσφαιρο στην Ακαδημία της Αρσεναλ, ενώ οι Brooklyn και Romeo, ακολουθώντας τα χνάρια του πατέρα τους, έχουν εργαστεί ως μοντέλα.

Will Smith

Ο 50χρονος ηθοποιός και ράπερ έχει αποκτήσει συνολικά τρία παιδιά από δύο γάμους. Τον Carroll «Trey» Smith III (26 ετών) με την ηθοποιό και παραγωγό Sheree Zampino, καθώς

7. ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΙ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_MOMMY AND DADDY

Ημ. Έκδοσης: . . .01/03/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .15/04/2019

Σελίδα: 67

Basinger. Το λαμπερό ζευγάρι παντρεύτηκε και απέκτησε μια κόρη, την Ireland (23 ετών). Ωστόσο ο γάμος δεν άντεξε και το διαζύγιο ήταν ιδιαίτερα επίπονο, με την Basinger να μην επιτρέπει στον Baldwin να δει την κόρη του. Το 2012 ήταν χρονιά - σταθμός, καθώς παντρεύτηκε τη γυμνάστρια Hilaria Thomas και η ζωή του άρχισε να κυλά πιο ήρεμα. Μαζί απέκτησαν τέσσερα παιδιά: την Carmen Gabriela (5 ετών), τον Rafael Thomas (3 ετών), τον Leonardo Ángel Charles (2 ετών) και τον Romeo Alejandro David, ο οποίος ήρθε στον κόσμο τον Μάιο του 2018.

Kevin Costner

Ποιος θα πίστευε ότι ο γοητευτικός ηθοποιός που ράνγισε καρδιές με τον πρωταγωνιστικό ρόλο του στον «Σωματοφύλακα» θα εξελισσόταν σε πολύτεκνο πατέρα; Στα 64 του χρόνια, ο Kevin Costner έχει παντρευτεί δύο φορές και έχει αποκτήσει συνολικά επτά παιδιά. Συγκεκριμένα, έχει τρία παιδιά, την Annie (34 ετών), τη Lily (32 ετών) και τον Joe (31 ετών), με την πρώτη γυναίκα του, ηθοποιό Cindy Silva, έχει έναν γιο, τον Liam (23 ετών), με την επίσης ηθοποιό Bridget Rooney, με την οποία είχε μια σύντομη σχέση, και τρία παιδιά, τον Cayden (11 ετών), τον Hayes (10 ετών) και την Grace (8 ετών), με τη δεύτερη γυναίκα του, μοντέλο και σχεδιάστρια Christine Baumgartner. ■

και τον 20χρονο Jaden Christopher Syre Smith και τη 18χρονη Willow Camille Reign Smith με την ηθοποιό Jada Koren Pinkett. Τα παιδιά του έχουν συμμετάσχει σε μουσικά βιντεοκλίπ του ή ακόμη και σε ταινίες του. Όπως έχει δηλώσει ο Smith, εκείνος και η σύζυγός του επιτρέπουν στα παιδιά τους τον πλήρη έλεγχο των προσωπικών τους αποφάσεων, του σώματός τους και της καλλιτεχνικής τους έκφρασης.

Alec Baldwin

Το 1990, στη ζωή του αμερικανού ηθοποιού Alec Baldwin μπήκε η ηθοποιός και femme fatale Kim

8. Η ΚΡΙΣΗ ΦΕΡΝΕΙ ΔΙΑΖΥΓΙΑ

Μέσο: . . . . . ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/04/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/04/2019

Σελίδα: 8

Η κρίση φέρνει διαζύγια

■ Γιατί αυξάνονται τα διαζύγια στην Ελλάδα; Αναλυτές επισημαίνουν ότι πέραν της ασυμφωνίας χαρακτηρισμών ρόλο έχουν παίξει τα τελευταία χρόνια και οι οικονομικές συνθήκες, καθώς η ανέχεια φέρνει... γκρίνια και δοκιμάζει τις αντοχές των ζευγαριών. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο μέσος όρος διαζυγίων της περιόδου 2014-2017 διαμορφώνεται σε 15.058 διαζύγια έναντι 51.637 γάμων. Επίσης επτά στα 10 διαζύγια που εκδόθηκαν την τελευταία δεκαετία είναι συναινετικά, με την ευθύνη για τον τερματισμό του γάμου να αποδίδεται και στους δύο συζύγους στο 58,2% των κατ' αντιδικία διαζυγίων. Το 2017 οι περισσότερες αιτήσεις διαζυγίων υποβάλλονται από άτομα ηλικίας 40-44 ετών (άνδρες 16,6% και γυναίκες 18,2%) και ακολουθούν οι ηλικιακές ομάδες 45-49 για τους άνδρες (16,3%) και 35-39 για τις γυναίκες (17,3%). Υψηλή συχνότητα λύσεων γάμου παρατηρείται μεταξύ τέταρτου και δωδέκατου έτους έγγαμου βίου. Σ. Εμμ.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔιαΝΕΟσις ΓΙΑ ΤΟ

Η φτώχεια διώχνει τον πελαργό

Υπηρεσίες για την πλαισίωση της μέριμνας του παιδιού και οικογενειακές ενισχύσεις προτείνουν οι δύο ερευνητικοί φορείς προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της υπογεννητικότητας, καθώς επίσης και την ίδρυση σχετικού γραφείου στη Βουλή ● Ένα στα τέσσερα παιδιά μεγαλώνει σε συνθήκες ένδειας στη χώρα μας ● Πώς να αποφασίσει να τεκνοποιήσει ένα ζευγάρι, όταν δεν γνωρίζει αν μπορεί να αναθρέψει τα παιδιά του;

► Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΩΤΗΡΧΟΥ**

Ας αφήσουμε κατά μέρος ότι ένα δικαίωμα που αποτελεί ατομική επιλογή ανάγεται σε εθνικό ζήτημα. Οι προβολές στο μέλλον είναι γνωστές. Γνωστές όμως είναι και οι αιτίες όπως και οι λύσεις. Ο λόγος για το δημογραφικό, την υπογεννητικότητα ή κρίση γονιμότητας, όπως συνθήως περιγράφεται το πρόβλημα.

Από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν σε πρόσφατη συνάντηση εργασίας για το θέμα, που διοργάνωσαν το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών και ο ερευνητικός οργανισμός ΔιαΝΕΟσις, κρατάμε μονάχα δύο τα οποία μαρτυρούν τόσο το πρόβλημα όσο και τη λύση του:

• **Ανατροπή πρώτη:** Αποκαλυπτική της σκληρής δοκιμασίας της οικογένειας από την κρίση και την εργασιακή επισφάλεια είναι η παιδική φτώχεια, που αφορά σχεδόν το ένα στα τέσσερα παιδιά στη χώρα μας (24,5%), το οποίο μεγαλώνει σε συνθήκες φτώχειας. Σε αντίθεση με τον καιρό της ευμάρειας, που η ένδεια απειλούσε κυρίως τους ηλικιωμένους, φαίνεται τώρα πόσο εύαλωτα είναι πλέον τα παιδιά, το μέλλον δηλαδή της χώρας. Όμως ποιος να κάνει παιδί όταν δεν γνωρίζει αν θα μπορεί να το αναθρέψει, δεδομένης και της ανυπαρξίας δομών που να στηρίζουν την οικογένεια;

• **Ανατροπή δεύτερη:** Σε ολόκληρη την περίοδο της κρίσης, μόνο για ένα διάστημα φάνηκε να ανακάμπτουν οι γεννήσεις στη χώρα μας, γεννήσεις που έτσι κι αλλιώς τις έχουν εδώ και χρόνια υποσκελίσουν οι θάνατοι, με αποτέλεσμα να υπάρχει αρνητικό πρόσημο στην αύξηση του πληθυσμού. Ήταν το χρονικό διάστημα με τις μεγάλες μεταναστευτικές ροές, όταν καταγράφηκαν μερικές χιλιάδες γεννήσεις περισσότερες στη χώρα. Καθόλου τυχαία λοιπόν το πολιτικό προσωπικό κάθε απόχρωσης βλέπει στο μεταναστευτικό μια

κάποια λύση στο πρόβλημα του γηράσκοντος πληθυσμού.

Ο συντελεστής Gini

Στη συνάντηση εργασίας παρουσιάστηκαν οι προτάσεις της επιστημονικής επιτροπής για το θέμα, στις οποίες, εκτός από υπηρεσίες για την πλαισίωση της μέριμνας του παιδιού και οικογενειακές ενισχύσεις, περιλαμβάνονταν και η ίδρυση σχετικού γραφείου στη Βουλή. Επιπλέον, αναδείχθηκε το περίγραμμα της πολιτικής για τη στήριξη της οικογένειας στη Σουηδία, όπου υπάρχουν υποχρεωτικές τρίμηνες άδειες και για τον πατέρα όταν γεννιέται το παιδί.

Τη στενή σχέση της οικονομίας με το δημογραφικό και τις συνέπειες της ανισότητας στη διόγκωσή του ανέδειξε ο υποδιοικητής της Τραπεζής της Ελλάδος, Θεόδωρος Μπιντάκος, δίνοντας τα εξής στοιχεία:

■ Από έρευνα των Ρομπόλν και Μπέτση για τα στοιχεία επιβάρυνσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης λόγω της γήρανσης του εργατικού δυναμικού, εκτιμάται ετήσια επιβάρυνση ύψους περίπου 1,3 δισ. ευρώ την περίοδο 2017-2057.

■ Από την έκθεση του διοικητή της ΤτΕ (πρόκειται να παρουσιαστεί προσεχώς), φαίνεται ότι μια ταχύτερη αύξηση της ηλικιακής ομάδας των 65 ετών και άνω επιδρά μειωτικά στο ΑΕΠ ήδη από το πρώτο τρίμηνο μετά την αύξηση, ενώ η αντίστοιχη επίδραση στην επιδείνωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος (ως ποσοστού του

ΑΕΠ) γίνεται εμφανής περίπου ένα έτος μετά την αύξηση, με τις αρνητικές επιπτώσεις να είναι παρατεταμένες διάρκειας.

Άλλωστε η χώρα μας «πρωταγωνιστεί» στην ανισότητα με βάση τον συντελεστή Gini, μαζί με τη Βουλγαρία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Λιθουανία και τη Λετονία, κατέχοντας τα υψηλότερα επίπεδα εισοδηματικής ανισότητας στην Ε.Ε. (για την Ε.Ε.-28 συντελεστής Gini: 30,7%, S80/S20: 5,1). Παράλληλα υπάρχει στη χώρα σημαντικά υψηλό ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, δηλαδή ζει με υλικές στερήσεις ή και με χαμηλή ένταση εργασίας.

Το 2017 ανερχόταν σε 34,8% (Ε.Ε.-28: 22,4%) ή σε 3,7 εκατομμύρια άτομα, καθιστώντας μας την τρίτη χώρα με τον μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Ε.Ε. μετά τη Βουλγαρία (38,9%) και τη Ρουμανία (35,7%). Επιπλέον, η χώρα εγκλωβίστηκε στη λεγόμενη «παγίδα χαμηλής γονιμότητας», καθώς σε όλη την περίοδο της κρίσης (2008-2017) ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ του κινδύνου φτώχειας και του δείκτη γονιμότητας έλαβε έντονα αρνητική τιμή (-0,804 έναντι -0,317 για όλη την περίοδο 1995-2017).

Οι γεννήσεις φάνηκε να ανακάμπτουν, τα τελευταία χρόνια, μόνο την περίοδο κατά την οποία αυξήθηκαν οι προσφυγικές ροές. Καθόλου τυχαία, λοιπόν, το πολιτικό προσωπικό κάθε απόχρωσης βλέπει στο μεταναστευτικό μια κάποια λύση στο πρόβλημα του γηράσκοντος πληθυσμού

9. Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΔΙΩΧΝΕΙ ΤΟΝ ΠΕΛΑΡΓΟ

Μέσο: . . . . . Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Ημ. Έκδοσης: . . . 15/04/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 15/04/2019

Σελίδα: 28

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο κ. Μπτράκος αναφέρθηκε στην ελλιπή προσφορά κρατικής κοινωνικής μέριμνας, η οποία όμως τα τελευταία χρόνια σημειώνει βελτιώσεις: το μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών δαπανών στις μεσογειακές χώρες και ειδικά στην Ελλάδα το κατέχουν οι συντάξεις (65,1% για την Ελλάδα το 2016, έναντι 45,6% στην Ε.Ε.-28) και σε μικρότερο βαθμό οι μη συνταξιοδοτικές κοινωνικές παροχές, όπως τα κοινωνικά επιδόματα (ανεργίας, αναπηρίας, πρόνοιας, ασθένειας, στέγασης, οικογενειακά κ.ά.), τα οποία είναι πιο προοδευτικά, με την έννοια ότι ενισχύουν περισσότερο τους οικονομικά ασθενέστερους.

Ωστόσο η αναδιανεμητική επίδραση των κοινωνικών επιδομάτων περιορίσει τον κίνδυνο φτώχειας στην Ελλάδα μόλις κατά 3,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2017, έναντι 8,7 μονάδων για τον μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε.-28 το 2017, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη οι σχετικά περιορισμένοι πόροι που διατίθενται όχι μόνο να ενισχυθούν, αλλά και να φτάνουν στους πραγματικούς δικαιούχους. Αλλιώς, μόλις το 4% του συνόλου των κοινωνικών δαπανών στην Ελλάδα κατευθύνθηκε προς την οικογένεια και τα παιδιά (έναντι 8,7% στην Ε.Ε.-28). Ο υποδιοικητής της ΤτΕ αναφέρ-

θηκε στις πολιτικές που αποτρέπουν καταστάσεις φτώχειας για την οικογένεια και τα παιδιά, στην ενίσχυση της απασχόλησης αλλά και στη διεύρυνση των δομών προσχολικής και σχολικής φροντίδας (παιδικό σταθμοί, ολοήμερο σχολείο κ.ά.).

Καλές πρακτικές

Η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΕΚΚΕ, ΔιαΝΕΟσις) δεν εξαντλήθηκε στην ημερίδα εργασίας αλλά έχει αποδώσει μια σχεδόν 300σέλιδη έρευνα που κυκλοφόρησε φέτος με τίτλο «Η χαμηλή γονιμότητα στην Ελλάδα, δημογραφική κρίση και πολιτικές ενίσχυσης της οικογένειας», την οποία υπογράφουν πρώτες γραμμής επιστήμονες και ερευνητές (Δ. Μπαλούρδος, Ν. Δεμερτζής, Γ. Πιερράκος, Ηλ. Κικιλίας, Ειρήνη Κοσμά). Η έρευνα ρίχνει φως σε όλες τις πτυχές που συνθέτουν τη δημογραφική κρίση, περιέχει αναλυτικές προτάσεις πολιτικών και περιλαμβάνει τις καλές πρακτικές που ακολουθούν χώρες που καταφέρνουν να κάνουν τη διαφορά στην Ευρώπη.

Κοινός τόπος αυτών των πολιτικών είναι η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, οι πολύμηνες πληρωμένες γονικές άδειες, ενώ στη Γαλλία και την Αγγλία σημαντικός είναι ο ρόλος αφενός της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων παιδικής μέριμνας και αφετέρου των εταιρειών που παρέχουν στους εργαζόμενους διευκολύνσεις για τη φροντίδα των παιδιών τους.

10. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 16/04/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 16/04/2019

Σελίδα: 13

ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ
ΤΟΥ ΜΠΑΜΠΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Δημογραφική κρίση: κράτος και κοινωνία

Η συζήτηση για το δημογραφικό ζήτημα γίνεται σε λανθασμένη βάση. Σημειώνεται σωστά ότι ο πληθυσμός φθίνει από το 2011 και μετά. Όμως η φθίνουσα πορεία ξεκινάει στη δεκαετία του '80. Τότε άρχισε να μας αποκαιρετά η πολυπληθής προπολεμική γενιά. Πλην όμως ουδείς μπορούσε να περιμένει ότι οι γυναίκες της «Αλλαγής» και του «Εκσυγχρονισμού» θα υιοθετούσαν τις αγωνίες ή το στυλ ζωής του Μεσοπολέμου.

Το ίδιο ισχύει με το μπέμπιμπουμ, που εκδηλώθηκε μετά τη διπλά καταστροφική, και ευτυχώς τελευταία, πολεμική περίοδο της χώρας μας. Οι πολλές οικογένειες και τα πολλά παιδιά της δεκαετίας του '50 και του '60 μπορεί να οδήγησαν τον πληθυσμό πάνω από τα 10 εκατομμύρια, αλλά δεν είναι ούτε λογικό ούτε επιβεβλημένο ότι οι κόρες αυτών των γονέων θα επαναλάβουν τα οικογενειακά σχέδια των μπτέρων τους.

Η αλήθεια είναι ότι οι γυναίκες σήμερα κάνουν το πρώτο τους παιδί όταν μπουρ στην τρίτη δεκαετία της ζωής τους. Τα ζευγάρια δυσκολεύονται να πάρουν την απόφαση για το δεύτερο παιδί. Το τρίτο είναι η εξαιρεση. Γενικότερα άλλωστε, η γεννητικότητα έπεσε σε όλη τη Νότια Ευρώπη μετά το 1980 (γύρω στο 1,4 παιδιά ανά γυναίκα). Στην πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση με τίτλο «As γεννήσουμε λύσεις», που διοργάνωσε προχθές η Ελληνική Εταιρεία Περιγεννητικής Ιατρικής, καταγράφηκαν όλες

οι πλευρές του ζητήματος και κυρίως η πολύ σκοτεινή προοπτική μιας χώρας που θα ερημώνει από ανθρώπους.

Η οικονομική ανασφάλεια είναι ο κύριος λόγος της υπογεννητικότητας. Σωστό. Μόνον εν μέρει όμως! Απλή παρατήρηση των στοιχείων δείχνει ότι οι γεννήσεις μειώθηκαν όταν το εισόδημα, οι συνθήκες ζωής, η υγιεινή και ο ρόλος της γυναίκας βελτιώθηκαν για τη μεσαία τάξη. Η ευμάρεια έφερε όμως νέες αξίες και άλλαξε τις προτεραιότητες στους ανθρώπους και, κυρίως, στις νέες γυναίκες. Οι επιτυχίες των γυναικών στην εκπαίδευση, η μαζική εισοδήσ τους σε όλα τα επαγγέλματα, η κατάρκτηση νέων ελευθεριών από μέρος τους σε ό,τι αφορά την προσωπική πραγμάτωση αλλά και τη σεξουαλικότητα άλλαξαν τα πάντα και στις γεννήσεις και στη μορφή και τελικά στις προτεραιότητες και στην οργάνωση της δικής τους, πλέον, οικογένειας.

Απέναντι σε αυτά τα γεγονότα το κράτος δεν έκανε τίποτε σωστά. Ούτε βρεφικούς σταθμούς, ούτε φορολογικά κίνητρα στην οικογένεια, ούτε σχεδιασμένα επιδόματα, ούτε εκπαίδευση καλή και δωρεάν, ούτε νομική προσαρμογή στις νέες ελευθερίες και τις προτεραιότητες των νέων ζευγαριών. Η δημογραφική κρίση πρέπει να αντιμετωπιστεί με τα όπλα της εποχής μας και όχι με τη ρομαντική απαίτηση να δουν οι σημερινές γυναίκες τον κόσμο με τα μάτια των γιαγιάδων τους.